

Szmodis Jenő¹

Az adatkezelés célhoz kötöttsége és a legitim cél valóságosságának problematikája

Mind a joggyakorlat, mind pedig a jogelmélet számára különösen érdekesek azok a helyzetek, amelyekben azonos ténybeli állapotokra különböző jogi előírások vonatkoznak. Ilyenkor a különböző szabályok együttes érvényesülését oly módon kell elősegíteni, hogy a szabályozás látszólagos vagy logikailag lehetséges ellentmondásai kiküszöbölődjenek. Az ellentmondások feloldásában azonban nem csupán az elméleti, dogmatikai szempontok messzemenő figyelembe vétele játszhat szerepet, de legalább ennyire a józanész és a gyakorlati tapasztalat is. A jog által többféleképpen szabályozott helyzetek, tények egy különleges körét jelenti a személyes adatok kezelésének problematikája; azon belül is annak az adatkörnek a kezelésével kapcsolatos kérdések, amelyek egyszerre jelentenek oltalmazott személyes adatokat és közérdekből nyilvános adatokat.

A következőkben egy olyan eset tanulságairól kívánunk röviden szót ejteni, amely ugyan nem járta meg a másodfokú bíróságot, azonban amelyben plasztikusan jelenik meg a személyes adatkezelés legitim céljának, és e cél valóságosságának problematikája, illetve e problémakör néhány neuralgikus pontja. A későbbiekben rátérünk az adatvédelmi biztosnak problémánk szempontjából két jelentős és releváns állásfoglalására. Ezekkel kapcsolatban már most hangsúlyozzuk, hogy nem csupán az azokban foglalt érdemi megállapítások érdemelnek kitüntetett figyelmet, hanem az a szöveggörnyezet is, ami világossá teszi a szabályozás jelenleg is fennálló bizonytalanságait.

Az adott esetben tisztviselők illetmény-adatainak kikérésére került sor arra való hivatkozással, hogy az adatigénylő – állítása szerint – egy kiadványban a választásokat megelőzően összehasonlító jelleggel kívánta közzé tenni bizonyos önkormányzati vezetők juttatásait. Amint a jogvita során kiderült, ezt megelőzően egy helyi képviselő ugyancsak élt ilyen adatigényléssel, noha az adatokat nem formális úton, hanem a hivatal egy beosztott dolgozóján keresztül szerezte be. Ezt követően került sor a formális adatigénylésre, mégpedig egy, az adatkezelőtől nagyjából száz kilométerre fekvő, az adott településsel semmiféle kapcsolatban nem álló helysége bejegyzett gazdasági társaság részéről. Alperes valószínűsítette, hogy a két, tartalmában szinte megegyező adatigénylés között bizonyos kapcsolat állhat fenn, és az is, hogy az utóbbi adatigénylés célja a helyi választás esetleges befolyásolása lehet.

Az adatkezelő az adatok kiszolgáltatásától többek között arra való hivatkozással zárkózott el, hogy álláspontja szerint az adatkérésben megjelölt cél nem valós. Ezt követően került sor az adatigénylő részéről az adatok bírósági úton való kikérésére. Az adatkezelő ekkor a legalapvetőbb adatokat – így a szoros értelemben vett illetményadatokat – az érintettek hozzájárulásával megadta, azonban a további adatok kiadásától továbbra is elzárkózott. Az alperes a kereseti ellenkérelemben utalt a személyes adatok célhoz kötöttségének követelményére, továbbá arra is, hogy a „személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható.”² Az alperes az ellenkérelemben utalt azokra a körülményekre, így a korábbi informális adatkérésekre (az azokról készült feljegyzésekkel alátámasztva állításait), amelyek komoly kétségeket ébreszthetnek az adatkérés és adatkezelés valós célját illetően.

Alperes ennek megfelelően annak igazolását kérte felperestől, hogy milyen kiadvány számára történik az adatok bekérése, mely más önkormányzatoktól történt hasonló adatkérés,

¹ Habilitált egyetemi docens, NKE, ÁNTK, Kormányzástani és Közpolitikai Tanszék, szmodis.jeno@uni-nke.hu

² 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról (Infotv) 4. § (3)

az adatigénylő milyen előkészületeket tett az adatkérésben jelzett kiadvány megjelentetésére, továbbá, hogy az adatkérő milyen adatvédelmi intézkedéseket hozott meg az érintettek személyes adatainak biztonsága érdekében. A bíróság az alperesi kérdéseket továbbította felperes részére, aki e kérdések megválaszolását megtagadta. A bíróság végül helyt adva az alperesi kérelemnek, a keresetet elutasította, rámutatva arra, hogy alperesnek minden olyan körülményt igazolnia szükséges, amelyet az adatkérése alátámasztásaként előad.

Kétségtelen, hogy itt olyan helyzetről volt szó, amelyben a kért adatok egyszerre minősültek személyes adatnak és közérdekből nyilvános adatnak is. A konkrét esetben az alperes sikeresen tudta megvédeni azt az álláspontját, hogy a személyes adat megőrzi e jellegét még abban az esetben is, ha más vonatkozásban közérdekből nyilvános adatnak minősül. A későbbi jogalkotás a köztisztviselők személyes adatainak körét valamelyest hatékonyabban oltalmazva meghatározott egy speciális adatkört, amelyet az adatkezelőnek összesített formában kell közzétennie.³ Ez persze nem változtatott azon a jogi helyzeten, hogy a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. CXCV. törvény szerint közérdekből nyilvános adatnak minősül a kormánytisztviselő illetménye.⁴ Ez a szabályozás lényegében a polgármesteri hivatal köztisztviselőire is irányadó. Tehát egyfajta értelmezési versengés továbbra is fennáll a személyes adatoknak azon köre vonatkozásában, amelyek e jellegükön túl közérdekből nyilvános adatnak is minősülnek.

A konkrét esetben a felperesi oldal részéről az adatok kérése során – annak érdekében, hogy az adatok tényleges igénylőjének személye homályban maradjon – némileg túlkonspirált eljárásra került sor. Hírszerzési kifejezéssel élve, egyfajta legenda kialakítása történt az adatigénylés valós céljának, a helyi választás valószínű befolyásolási kísérletének leplezésére a fiktív kiadványra való hivatkozással. Az adott társaság felmérést vagy hasonló dokumentumot a későbbiek során nem jelentetett meg. A kiadványkészítői minőségre való hivatkozással azonban a formális adatigénylő *adatkezelői* pozícióba lépett, amelynek számos jogi és adatbiztonsági következménye van. Az Infotv. szerint „*adatkezelő*: az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely – törvényben vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusában meghatározott keretek között – önállóan vagy másokkal együtt az adat kezelésének célját meghatározza, az adatkezelésre (beleértve a felhasznált eszközt) vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, vagy az adatfeldolgozóval végrehajtatja”.⁵ Az is nyilvánvaló, hogy a kért adatok személyes adatoknak minősültek, hiszen az Infotv. szerint „*személyes adat*: az érintetthez vonatkozó bármely információ”⁶; egyúttal a törvény által oltalmazott személyekről, úgy nevezett *érintettek*ről volt szó, azaz „bármely információ alapján azonosított vagy azonosítható természetes személy”-ekről.⁷

A formális adatkérőt az önmagában legitim, ám a körülmények alapján valótlannak valószínűsíthető adatkezelési cél megjelölésével – immár, mint adatkezelőt – az Infotv-ben megjelölt kötelezettségek terhelték. Ennek megfelelően merőben indokoltnak tűnt annak tisztázása, hogy az adatkérő a törvényben előírt kötelezettségeinek eleget tett-e, illetve megtett-e minden olyan intézkedést, amelyek a kért adatok biztonságát garantálni tudják. Az adatkezelő ugyanis az adatkezelés jogszerűségének biztosítása érdekében az adatkezelés összes körülményéhez, így különösen céljához, valamint az érintettek alapvető jogainak érvényesülését az adatkezelés által fenyegető kockázatokhoz igazodó műszaki és szervezési

³ Infotv. I. melléklet III. Gazdálkodási adatok 2. pont: „A közfeladatot ellátó szervnél foglalkoztatottak létszámára és személyi juttatásaira vonatkozó összesített adatok, illetve összesítve a vezetők és vezető tisztségviselők illetménye, munkabére, és rendszeres juttatásai, valamint költségtérítése, az egyéb alkalmazottaknak nyújtott juttatások fajtája és mértéke összesítve”

⁴ 2011. CXCV. törvény a közszolgálati tisztviselőkről (Kttv.) 179. § i) pont

⁵ Infotv 3. § 9. pont

⁶ Infotv 3. § 2. pont

⁷ Infotv 3. § 1. pont

intézkedéseket köteles megtenni, ideértve indokolt esetben az álnevesítés alkalmazását. A törvény rendelkezése szerint ezeket az intézkedéseket az adatkezelő rendszeresen felülvizsgálja és szükség esetén megfelelően módosítja.⁸

A jogvita során a felperes pusztán arra hivatkozott, hogy az általa kért adatok a törvény szerint közérdekből nyilvánosak, és elzárkózott a tényállás tisztázás minden olyan kérdésének megválaszolásától, amelyek egyfelől a legitim cél valóságosságára, másfelől az adatkezelés biztonságára vonatkozóan megtett intézkedésekre irányultak. Utóbbi kérdések megnyugtató megválaszolása nem csupán az adatbiztonság fennállásának igazolására szolgálhattak volna, de alkalmasak lehettek egyúttal a legitim cél valóságosságának valószínűsítésére is. A felperes elzárkózó magatartása komoly kétségeket ébresztett a bíróságban a legitim cél valóságosságát és a felperes eljárásának jóhiszeműségét illetően.

A jóhiszeműségnek, mint az egyik legalapvetőbb jogelvnek kiemelkedő jelentősége van, hiszen fogalmilag kizárt jogszerű eljárásról beszélni ott, ahol a jóhiszemű eljárásához komoly és megalapozott kétségek férnek. Az általános jogelvek, így jóhiszeműség elvének általánosságát illető bizonytalanságokat az Alkotmánybíróság határozatai fokozatosan oszlatták el. Noha az Alkotmánybíróság korábbi határozatai az Alaptörvény negyedik módosítása alapján 2013. április 1-től hatályukat veszítették,⁹ az azokban foglalt elméleti igényű és elvi jelentőségű megállapítások a későbbi joggyakorlat során – legalább, mint jogirodalmi álláspontok – nem maradhattak egészen hatástalanok. A magyar Alkotmánybíróság működésének első, kritikus évtizede után egyre inkább világossá tette, hogy az alapvető fontosságú jogelvek érvényesülésének nincsenek jogági határai. Az Alkotmánybíróság az 1990-es évek végén, a 31/1998. (VI.25.) AB számú döntésében rámutatott, hogy a joggal való visszaélés tilalma az egész jogrendszerben érvényesül, így függetlenül az ún. jogági struktúra határaitól is. A 18/2008. (III.12.) AB határozat pedig az Alkotmánynak a jogállamiságra és a jobbiztonságra vonatkozó rendelkezése alapján következtetett arra, hogy a rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye alkotmányos elv. Utóbbi határozatával, illetve annak indoklásával az Alkotmánybíróság egyúttal közelítette a jogállamiság és a jobbiztonság elveit is: nem konkuráló, hanem egymást kiegészítő-értelmező elvekként felfogva azokat. A joggal való visszaélés tilalma azonban speciális alakzatát képezi a jóhiszemű joggyakorlás követelményének és általános jogelvének. Ebből következően nem tekinthető jogszerűnek az a cselekmény, ami akár joggal való visszaélésre, akár pedig a jog rosszhiszemű gyakorlására irányul.

Az alperes ellenkérelmében és az előkészítő iratokban hivatkozott a személyes adatok kezelésének alapelveire is, amelyek egyértelműen megkövetelik a jogszerűséget. Eszerint: „Személyes adat kizárólag egyértelműen meghatározott, jogszerű célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében kezelhető. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie az adatkezelés céljának, az adatok gyűjtésének és kezelésének tisztességesnek és törvényesnek kell lennie.”¹⁰ Az alperes rámutatott, hogy a leplezett, rosszhiszemű cél eleve és fogalmilag zárja ki a cél jogszerűségét, egyúttal a rosszhiszemű felperesi eljárás ellenkezik az Infotv. tisztességességre vonatkozó követelményével és alapelvével is. Az alperes hivatkozott továbbá az Infotv. azon alapelvi rendelkezésére is, amely szerint „Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas. A személyes adat csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig kezelhető.”¹¹ Az alperes e vonatkozásban is kérte az adatkezelés célja valóságosságának igazolását, másfelől annak tisztázását és egyértelművé tételét is, hogy a kért adatok mennyiben elengedhetetlenek a keresetben megjelölt cél megvalósulásához.

⁸ Infotv. 25/A (1) bekezdés

⁹ Alaptörvény Záró- és vegyes rendelkezések 5. pont

¹⁰ Infotv. 4. § (1)

¹¹ Infotv. 4. (2)

Felperes e felvetésekre is kizárólag a kért adatok közérdekből való nyilvános jellegére történő utalással válaszolt. Hivatkozott továbbá a közérdekű adatok megismerésének általános szabályaira. Arra nevezetesen, hogy „Az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szervnek vagy személynek (a továbbiakban együtt: közfeladatot ellátó szerv) lehetővé kell tennie, hogy a kezelésében lévő közérdekű adatot és közérdekből nyilvános adatot – az e törvényben meghatározott kivételekkel – erre irányuló igény alapján bárki megismerhesse.”¹² Hivatkozott arra is, hogy „Közérdekből nyilvános adat a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében eljáró személy neve, feladatköre, munkaköre, vezetői megbízása, a közfeladat ellátásával összefüggő egyéb személyes adata, valamint azok a személyes adatai, amelyek megismerhetőségét törvény előírja.”¹³ Utóbbi körben hivatkozott a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvény már említett rendelkezésére, amelynek értelmében közérdekből nyilvános adatnak minősül a kormánytisztviselő illetménye.¹⁴

Mint említettük, az alperes annak ellenére szolgáltatotta ki a kért illetményadatokat egy szűkebb körét (tehát a havi rendszeres járandóságra vonatkozó adatokat), hogy a rendeltetészerű joggyakorláshoz, az adatkérés jóhiszeműségéhez, egyúttal jogszerűségéhez, továbbá az adatkérő részéről az adatkezelési szabályok betartásához komoly kétség fért. Eljárásának indokaként azt hozta fel, hogy az adatok e körének kiszolgáltatásához az érintettek hozzájárultak. Minden további adat vonatkozásában azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy azok egyfelől nem esnek a közérdekből nyilvános adatok körébe, másfelől, felperesnek megfelelően igazolnia szükséges az adatigénylés törvényi feltételeit, a legitim cél valóságosságát, továbbá az adatkezelés biztonságát, illetve az utóbbi érdekében meghozott intézkedéseit.

Mint említettük, az elsőfokú bíróság érzekelte az adatkérés jogszerűségével, a legitim cél valóságosságával kapcsolatos problémákat és alapos kétségeket, így a felperest további adatok szolgáltatására hívta fel. A bíróság nyugtázta továbbá, hogy az alperes a per során a kért adatok egy részét rendelkezésre bocsátotta. Miután a felperes a bíróság felhívásának határidőben nem tett eleget, keresetét a bíróság részben elutasította, a feleket pedig perköltségeik viselésére kötelezte.

Az ügyvel kapcsolatban két olyan alapvető kérdés merül fel, amelyekre vonatkozóan az adatvédelmi biztos két állásfoglalásában fogalmazta meg álláspontját. Az első kérdést az illetmény fogalmának köre, a másodikat az a probléma jelenti, hogy mi a jogszerű és követendő eljárás abban az esetben, amikor nyilvánvaló az adatkérés rosszhiszeműsége, jogellenessége, de legalábbis több mint kétséges az adatkérés jóhiszeműsége és jogszerűsége, továbbá ugyancsak kétséges az adatbiztonság megtartása az adatkérő részéről.

Az első kérdésben az adatvédelmi biztos NAIH-4931-2/2012/V ügyiratszámú ajánlása foglal állást. Az adatvédelmi biztos többek között leszögezi: „Álláspontom szerint az illetményre vonatkozó adatok körét – figyelemmel a Kttv. 13. §-ában szereplő, az egyenlő bánásmód követelményét és érvényesülését előíró szabályokra is – tágan kell értelmezni, abba beletartoznak a közszolgálati jogviszonyra tekintettel, illetve azzal összefüggésben szerzett egyéb járandóságok, juttatások is.”¹⁵ Amint előljáróban utaltunk rá, igen figyelemreméltó az a szöveggörnyezet is, nevezetesen az „álláspontom szerint” fordulat, amelyben az állásfoglalás fő közlése megjelenik. Világos, hogy magából törvényszövegből nem következik egyenesen és minden kétséget kizáróan, hogy az illetmény fogalmát a *közérdekből nyilvános adati minőség* szempontjából tágan kell értelmezni. A tág értelmezés lehetőségét csupán a biztos

¹² Infotv. 26. § (1)

¹³ Infotv. 26. § (2)

¹⁴ 2011. CXCV. törvény a közszolgálati tisztviselőkről (Kttv.) 179. § i) pont

¹⁵ NAIH-4931-2/2012/

ajánlás veti fel, mégpedig a Kttv. 13 §-ával összefüggésben. A Kttv. Az egyenlő bánásmód követelménye cím alatt többek között a következőket rögzíti: „13. § (1) A közszolgálattal, így különösen az illetménnyel kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. E követelmény megsértésének orvoslása nem járhat más közszolgálati tisztviselő jogának megsértésével, vagy csorbításával. (2) Az (1) bekezdés alkalmazásában illetménynek minősül minden, a közszolgálat alapján közvetlenül vagy közvetve nyújtott pénzbeli és természetbeni juttatás.” Mármost, a Kttv. 13. § (2) bekezdésének szövegéből egyértelmű és világos, hogy az illetmény fogalmának tág értelmezése csupán az egyenlő bánásmód követelményének betartásával összefüggésben áll fenn, nem pedig bármely más szempontból. Tehát a köztisztviselői illetmény közérdekből nyilvános jellegével összefüggésben – e törvényhely szerint – nem állapítható meg a tág értelmezés kötelezettsége, vagy lehetősége.

Az adatvédelmi biztos egy három évvel későbbi állásfoglalásában igen helyesen mutatott rá arra, hogy „az információszabadságnak és az információs önrendelkezési jognak egymásra tekintettel kell érvényesülnie, így a közfeladat ellátásával összefüggő egyéb személyes adatok (Infotv. 26. § (2) bekezdés) körének meghatározásánál figyelembe kell venni, hogy azok nyilvánossága nem sérti-e aránytalanul a magánszférához való jogot.”¹⁶ A magánszférához való jog itt is hivatkozott alapvető jogelve és követelménye, továbbá az Infotv-ben is rögzített *szükségességi* elv eleve kizárja, hogy a köztisztviselő a törvényben *meg nem határozott* térésre legyen kötelezhető, különösen pedig pozitív jogi akadályokba ütköző, kiterjesztő jogértelmezés alapján. A 2015-ös ajánlás helyesen szögezi le továbbá azt is, hogy: „A személyes adatok nyilvánossága csak a közfeladat ellátása körében és alkotmányosan csak olyan mértékig indokolt, amely e cél eléréséhez szükséges.”¹⁷ A szükséges mérték fogalmával azonban nehéz összhangba hozni az olyan kiterjesztő értelmezést szorgalmazó álláspontot, amely a Kttv. szövegével ellentétben, mintegy biankó jelleggel, a lehetséges alkotmányos célok számbavétele nélkül vonna személyes adatokat a közérdekből nyilvános adatok körébe.

Ugyancsak ez a 2015-ös, NAIH/2015/7163/2/V. számú ajánlás érinti második kérdésünket. Azt nevezetesen, hogy milyen lehetőségek adóttak abban az esetben, ha az adatigénylőre irányadó törvényi előírások teljesülése kérdéses. Az ajánlás ezzel a kérdéssel közvetlenül ugyan nem foglalkozik, azonban a következőket szögezi le: „Az Infotv. 26. § (2) bekezdésének utolsó mondatára tekintettel, amely szerint a közérdekből nyilvános személyes adatok vonatkozásában is érvényesülnie kell a személyes adatok kezelésére vonatkozó célhoz kötött adatkezelés elvének, azok terjesztésével és internetes közzétételével kapcsolatban fogalmaz meg korlátokat: - egyrészt a nyilvánosság céljával azonos céllal hozhatók nyilvánosságra az adatigénylő által, (...) - valamint a közérdekből nyilvános személyes adatok honlapon történő közzétételére az általános közzétételi lista és a közfeladatot ellátó személy jogállására vonatkozó külön törvény rendelkezései irányadóak. Mindez azonban nem jelenthet megtagadási okot, csupán az adatigénylőre hárítja a jogszerű terjesztés felelősségét.”¹⁸

Noha az ajánlás itt hivatkozott részének esetén nem az adatkérés legitim céljának valóságossága, hanem a kért adatok további biztonsága forgott kérdésben, mégis látható az adatvédelmi biztos álláspontjának az az iránya, ami – a felelősség telepítés jogtechnikájával – a törvény egyéb előírásaival szemben az adatok kiszolgáltatására vonatkozó kötelezettséget helyezi előtérbe. E logika alapján feltételezhető tehát, hogy az adatvédelmi biztos megközelítése szerint nem csupán az adatbiztonság meglétének, hanem a legitim cél valóságosságának kérdésessége esetén is elsőbbséget élvez az adatok kiszolgáltatására vonatkozó előírás. Mindebből egy olyan felfogás körvonalazódik, amelyben az adatbirtokos szervezet kötelezettség terheli az adatok kiadására, az adatkérés feltételei meglétének és az

¹⁶ NAIH/2015/7163/2/V.

¹⁷ 2015-ös, NAIH/2015/7163/2/V.

¹⁸ 2015-ös, NAIH/2015/7163/2/V.

adatkérőt terhelő kötelezettségek teljesülésének kérdése pedig csupán az adatkérő felelősségét állítja előtérbe.

E megközelítés különösen az általunk itt vizsgált, közérdekből nyilvános személyes adatok esetén tekinthető problematikusnak. Az amúgy is nyilvános, tisztán közérdekű adatok esetében ez a logika viszonylag kevés problémát vet fel, hiszen adott esetben zömmel csupán olyan adatok szervezeten kívülre kerülése jöhet szóba, amelyek más vonatkozásban nem oltalmazottak. Abban az esetben azonban, ha közérdekből nyilvános személyes adatokról van szó, ráadásul egy olyan értelmezés mellett, amely indokolatlanul és a törvény szövegével ellentétesen terjeszti ki egy személyes adat fogalmát, már meglehetősen problematikusnak tekinthető ez az álláspont. Különösen pedig akkor, ha az eredeti adatbirtokos szervnek és az érintett természetes személynek nincs jogi eszköze és lehetősége arra, hogy a kiszolgáltatott adatok további sorsát nyomon kövesse, a későbbi adatkezelés biztonságáról megbizonyosodjék. A bármilyen, adott esetben valótlan cél megjelölésével kikerült személyes adatok esetleges jogtalan felhasználása vonatkozásában merőben illuzórikus, és tényleges következményekre nem vezető az a koncepció, ami az adatkérő felelősségét olyan jogszabályi környezetben hangsúlyozza, amelyben e felelősség érvényesítése gyakorlatilag lehetetlen.

Bármilyen tiszteletreméltó, elvszerű, adott esetben épp logikus is az adatvédelmi biztos adatvédelmi politikája, aligha takarítható meg, hogy a jogviták eldöntésére elsősorban rendelt, kontradiktórius eljárások, tehát perek során a bírósági gyakorlat alakítsa ki az adatvédelmi szabályok helyes értelmezésének, így a közérdekből nyilvános személyes adatokkal kapcsolatos problémák kezelésének zsinórmértékét. Itt is osztanunk kell Oliver Wendell Holmes főbíró, találó megállapítását: „A jog élete nem a logika, hanem a tapasztalat”.¹⁹ Végezetül egyet kell értenünk az adatvédelmi biztosnak a jogalkotás felelősségét előtérbe helyező azon megállapításával, hogy: „A közfeladattal összefüggő adatok nyilvánosságára vonatkozó szabályok egyértelmű értelmezése érdekében felmerülhet azok újragondolásának igénye”.²⁰

¹⁹ „The life of the law has not been logic: it has been experience.” Oliver Wendell Holmes: *The Common Law*. (ed. Mark DeWolfe Howe ed.) The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, 1963. 5.

²⁰ NAIH/2015/7163/2/V.